

Nooit meer heen en weer

Het veer 's-Gravendeel-Wieldrecht in de 20e eeuw

Arie Pieters

Nooit meer heen en weer

Het veer 's-Gravendeel-Wieldrecht in de 20e eeuw

Arie Pieters

Schrijver: Arie A. Pieters
Omslagontwerp: Arie A. Pieters
Omslagfoto: Aart Pieters †

Foto's privé-verzamelingen:
collectie/archief Arie A. Pieters
collectie dhr. J. Berkman
collectie dhr. A. W. Barends
collectie dhr. K. v. d. Berg
collectie dhr. H. J. v. d. Berg
collectie dhr. A. Hartman
collectie dhr. R. Barendregt
collectie dhr. A. van Bruggen
collectie dhr. W. van Heck

Foto's en informatie afkomstig van websites:
website www.dordtsekaart.nl, website Wikipedia.org,
website www.binnenvaart.eu, website www.veerdienst3.nl
website www.regionaalarchiefdordrecht.nl,
website www.kustvaartforum.com

ISBN: 9789463866156
Uitgegeven door: Mijnbestseller.nl
Print: Printforce
Copyright: Arie A. Pieters, 2019 ©

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Veerdienst 3
3. De 'moderne' pont
4. Het veer tussen 1946 en 1977
5. Nawoord
6. Woord van dank & bronnen
7. Nuttige adressen/websites
8. Eerdere uitgaven

1. Inleiding

Er werd met een gevoel van weemoed afscheid genomen van de oude pont, die de veerdienst tussen 's-Gravendeel en Wieldrecht had onderhouden. Iedereen die bekend was met dit veer en die van mijn generatie is (tussen 55 en 60 jaar oud) of ouder, zal dan hoogstwaarschijnlijk meteen denken aan het afscheid van het veer in 1977. Een hele logische gedachte, maar toch was dat definitieve afscheid van 'de pont' niet direct waar ik op doel... In 1929 was er namelijk ook al een afscheid van een oude vertrouwde veerpont. En ook dat afscheid stond toen in het teken van de modernisering en ook toen al stonden veel mensen met een gevoel van melancholie stil bij het verdwijnen van 'de oude pont'. Die oude pont was het stoomschip 'Veerdienst 3'. Aan het kleine, sierlijke stoomschip was een ponton bevestigd en dit deed feitelijk dienst als pont.

Tussen 1910 en 1929 deed Veerdienst 3 zijn werk als veer tussen 's-Gravendeel en Wieldrecht, vooral voor voetgangers en fietsers. Maar in 1929 was het einde daar... Een voor die tijd moderne, 'echte' veerpont, die qua uiterlijk al heel sterk leek op de veerponten die wij nu nog her en der in ons land tegen kunnen komen deed zijn intrede. Het voornaamste verschil met hedendaagse veerponten was feitelijk de aandrijving: In 1929 was dit uiteraard nog stoom. Maar het was naast een afscheid met een gevoel van weemoed ook groot feest, want de nieuwe pont kon nu ook auto's, bussen en vrachtwagens overzetten. Het is dit jaar dus precies 90 jaar geleden dat wij tussen Wieldrecht/Dordrecht en 's-Gravendeel een 'echte' veerpont feestelijk in gebruik mochten nemen. Het oude stoomschip bestaat anno 2019 gelukkig nog steeds als een historisch partyschip.

De 'nieuwe' veerpont, die in 1929 zo feestelijk werd ingehaald was overigens niet letterlijk 'nieuw'. Hij had eerder al jarenlang dienst gedaan voor het veer tussen Zwijndrecht en Dordrecht. Voordat we aan de hand van een hele serie foto's terug gaan kijken op de periode dat de 'echte' veerponten, tussen 1929 en 1977 de veerdienst onderhielden, staan we straks eerst kort even stil bij Veerdienst 3. Niet alleen omdat het de voorloper was van 'het veer' zoals generaties mensen dat hebben gekend, maar ook omdat het heel mooi is dat het kleine stoomschip, nu ruim 130 jaar oud nog steeds in ere wordt gehouden. Daarna blikken we aan de hand van veel foto's dus terug op de periode tussen 1929 en 1977. En bijna ongemerkt dringt het dan tot de samensteller van dit boekje door dat ik tot de laatste generatie behoor die nog gebruik heeft gemaakt van 'de pont'...

Soms lijkt het bijna alsof het gisteren was. Maar inmiddels is het echt zo dat wie nu tussen de 55 - 60 jaar oud is, behoort tot de laatste generatie die nog als schoolkinderen stonden te wachten op de veerpont, om over te steken naar Dordrecht. Daarna sloeg de vooruitgang opnieuw toe en verdrong de Kiltunnel definitief de *Veerdienst 's-Gravendeel - Wioldrecht* naar de pagina's van de geschiedenisboeken. Bijna gelijktijdig met het veer verdween trouwens ook een stuk van de haven van 's-Gravendeel en vrijwel het gehele, historische wijkje Bevershoek. Van dit wijkje resteren nu nog slechts drie huizen. Met recht een hele andere tijd, maar wel een tijd waaraan heel veel mensen van 55 jaar en ouder nog herinneringen hebben. En voor jongeren, die nooit meer met 'de pont' zijn overgevaren, is het hopelijk toch leuk om ook eens een kijkje te nemen in deze tijd, toen het veer nog de gewoonste zaak van de wereld was.

2. Veerdienst 3

Zoals gezegd staan we eerst nog even stil bij de voorganger van wat voor mijn generatie en andere generaties 'de pont' was: Veerdienst 3. Gelukkig bleef dit unieke schip behouden en is het nog steeds te zien in Dordrecht.

Veerdienst 3

De Veerdienst 3 werd in 1898 als een stoomschip gebouwd door de scheepswerf van C. Gips & Zonen aan de Lijnbaan te Dordrecht. De opdrachtgever was het Gemeentelijk Vervoerbedrijf Dordrecht (destijds nog het Gemeentelijk Veerbedrijf Dordrecht). Tot 1910 voer het schip met achter zich een platte sleepont (voor rijtuigen) tussen Dordrecht en Papendrecht. Vervolgens heeft het schip van 1910 tot 1929 dienst gedaan als de veerpont voor voetgangers en fietsers tussen Wieldrecht en 's-Gravendeel. Hierna werd het schip tijdelijk uit de vaart genomen en in de Nieuwe Haven te Dordrecht afgemeerd.

Ombouw tot motorschip

In de dertiger jaren besloot het gemeentebestuur het schip te laten ombouwen voor een meer representatieve functie. Dit gebeurde bij de Scheepswerf Koopman aan de Lijnbaan. De stoomketel werd vervangen door een motor en op het dek werd ook een kajuit met daarachter een overdekt promenadedek gebouwd. Voor assistentie bij eventuele calamiteiten werd op het voordek een brandblusinstallatie opgesteld. Vervolgens werd Veerdienst 3 vele jaren gebruikt als sleepboot, ijsbreker en drijvende brandspuit. Ook werden er tochten gemaakt met het gemeentebestuur, de brandweer en belangrijke gasten van de stad.

Wonder boven wonder is het schip de oorlog van 1940-1945 goed doorgekomen, waarschijnlijk was dit te danken aan zijn functie als blusboot. Direct na de oorlog werd het schip gemoderniseerd. Menigmaal (vanaf 1960 zeventien keer) is de Veerdienst 3 uitgevaren om branden te blussen. Een zevental keren daarvan kon men zeker 'spectaculair' noemen. Ook uit deze naoorlogse periode zijn enkele mooie foto's bewaard gebleven. Bijzonder is dat zowel Koningin Juliana, als later ook Koningin Beatrix te gast zijn geweest op Veerdienst 3. In 1958 werd Koningin Juliana met dit schip naar de Julianahaven gevaren, waar zij de naar haar genoemde haven officieel opende. Koningin Beatrix liet zich in 1996 met de Veerdienst 3 naar Zwijndrecht en Papendrecht brengen, waar ze het Beeldenpark Drechtoevers opende.

Bezuinigingen treffen Veerdienst 3

Door bezuinigingen begin jaren tachtig ging de Veerdienst 3 bijna verloren voor de stad: De gemeente wilde het in 1983 zelfs afstoten. Gelukkig waren er in Dordrecht mensen die dit onaanvaardbaar vonden en die dan ook actie ondernamen. Dit resulteerde in de oprichting van de 'Stichting Veerdienst III'. Deze stichting heeft met behulp van vrijwilligers het hele schip onder handen genomen en weer in de oude glorie hersteld. De stichting heeft het schip vervolgens vele jaren in de vaart gehouden door het te verhuren als een partyschip, waarbij de gemeente Dordrecht eigenaar bleef. Door een tekort aan vrijwilligers zag de stichting zich eind 2017 helaas genoodzaakt om haar werkzaamheden te beëindigen. Sinds 2018 heeft de Veerdienst 3 een nieuwe eigenaar: Stichting De Binnenvaart. De exploitatie van het schip is nu overgenomen door de vrijwilligers van Vereniging De Binnenvaart.